

Öğrenci Hemşirelerin Verdiği Taburculuk Eğitiminin Hastaların Öğrenme Gereksinimlerini Karşılama Durumu

Gülây YAZICI¹ Dilek AKTAŞ² Esra TAYAZ³ Ayşegül ERCİYAS⁴

¹Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, gtanrikulu61@gmail.com

²Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, dlkakts88@gmail.com (Sorumlu Yazar)

³Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye, esratayaz@gmail.com

⁴Ankara Şehir Hastanesi, Ankara, Türkiye, aysegul_erciyas@hotmail.com

Makale Bilgileri	ÖZ
Makale Geçmişi Geliş: 01.04.2022 Kabul: 18.07.2022 Yayın: 25.04.2023	Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin hazırladıkları taburculuk eğitiminin hastaların öğrenme gereksinimlerini karşılama durumunu değerlendirmektir. Yöntem: Araştırma Mart 2019-Mayıs 2019 tarihleri arasında hemşirelik bölümü ikinci sınıf öğrencilerinin klinik uygulama yaptıkları hastanenin cerrahi servislerinde bakım verdikleri, taburculuğu planlanmış ve öğrencilerin taburculuk eğitimi hazırlamış oldukları hastalar ile tanımlayıcı çalışma olarak gerçekleştirildi. Verilerin toplanmasında “Hasta Öğrenme Gereksinimleri Veri Toplama Formu” ve “Taburculuk Eğitimi İçeriği Değerlendirme Formu” kullanıldı. Çalışma için etik kurul izni, kurum izinleri, öğrencilerin ve hastaların yazılı/sözlü onamları alındı. Bulgular: Hastaların çoğunluğunun erkek, evli, emekli ve ilköğretim mezunu olduğu belirlendi. Taburculuğu planlanan hastalardan sadece %17.3’üne taburculuk eğitimi verildiği ve eğitimin verilmesinde doktorların hemşirelere göre daha fazla rol aldığı belirlendi. Verilen eğitimin dikkat edilecekler, egzersiz, ilaçlar, banyo, yara bakımı ve hastalık hakkında olduğu tespit edildi. Hastaların daha çok eğitim ihtiyacı duyduğu konular banyo yapma (%44.2), beslenme (%44.2), yara bakımı (%38.5) iken, öğrencilerin belirlediği eğitim konuları beslenme (%59.6), fiziksel aktivite (%48.1), ilaçlar ve gelişebilecek sorunlar (%40.4) olarak belirlendi. Sonuç ve Öneriler: Öğrencilerin hastaların ihtiyaçlarına uygun taburculuk eğitim içeriği hazırlamadıkları, sadece hastalık ve hastalıkların beraberinde getirdikleri sorunlara odaklandıkları belirlendi.

The Status of Nursing Students' Discharge Education to Meet The Learning Needs of The Patients

Article Info	ABSTRACT
Article History Received: 01.04.2022 Accepted: 18.07.2022 Published: 25.04.2023	Purpose: This study aims to evaluate the knowledge of nursing students about discharge education to meet the learning needs of the patients. Method: This descriptive study was carried out from March 2019 to May 2019. The participants were the second-year nursing students in the surgical services of a hospital where they applied clinical practices. They were expected to prepare for discharge training. The “Patient Learning Needs Data Collection Form” and “Discharge Training Content Assessment Form” created by researchers were used to collect the data. The ethics committee permission, institutional permissions, and written/verbal consent of students and patients were obtained before the study. Results: Our results showed that the majority of patients were male, married, retired, and primary school graduate. It was determined that only 17.3% of the patients who were planned to be discharged were given discharge training. Also, we found that doctors took more roles than nurses. The given training was usually about attention, exercise, medicines, bath, wound care and disease, while the subjects that patients need more education were bathing (44.2%), nutrition (44.2%), wound care (38.5%). Conclusion and Suggestions: It was determined that the students did not prepare the discharge training content suitable for the needs of the patients, but focused only on the disease and the problems that the diseases brought with them.

Atıf: Yazıcı, G., Aktaş, D., Tayaz, E. & Erciyas, A. (2023). Öğrenci hemşirelerin verdiği taburculuk eğitiminin hastaların öğrenme gereksinimlerini karşılama durumu. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-10.

“This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)”

GİRİŞ

Günümüzde sağlık alanındaki gelişmeler ve yenilikler sonucunda hastaların hastanede kalış süresi kısalmıştır (Kaya, 2009; Şenyuva & Taşocak, 2007). Cerrahi sonrası taburcu olan hastalar evde; ağrı yönetimi, ödem, egzersiz, özbakım gibi konularda sorun yaşayabilmekte ve sorunları çözmekte zorlanabilmektedir. Bu durum hastaların kliniğe tekrar başvurularını arttırmaktadır (Dal ve ark., 2012). Dinçer ve Kurşun (2019) yapmış oldukları çalışmada yaşlı bireylerin cerrahi girişim sonrası evde en fazla cerrahi girişim bölgesi ve öz-bakım aktivitesine yönelik sorun yaşadığını belirtmiştir. Acar ve Fındık (2021) tarafından genel cerrahi kliniğinde ameliyat olan hastalar ile yapılan çalışmada hastaların ameliyat sonrası günlük yaşam aktivitelerinde en fazla çalışma-eglenme, güvenli ortamı sağlama, sürdürme ve hareket konularında sorun yaşadıkları saptanmıştır. Hastaların evde yaşadıkları sorunların önlenmesi, hasta ve hasta yakınlarına evde bakım için gerekli bilgi ve becerinin kazandırılması için; planlı, bireye özgü taburculuk eğitiminin verilmesi gerekmektedir (Dal ve ark., 2012; Veronovici ve ark., 2014).

Taburculuk eğitimi, hastanın hastaneye yatması ile başlayan, taburculuk sonrası bakımını iyi şekilde sürdürebilmesi için hazırlanan bir süreçtir (Yalçın ve ark.,2015). Taburculuk eğitimi; hastaların evde bakımda yaşadıkları sorunlarla baş edebilmelerine, tedaviye uyum sağlamalarına, öz bakımlarını sürdürebilmelerine, komplikasyonların azaltılmasına, yaşam kalitesi ve memnuniyetin artmasına yardımcı olur (Başaran Dursun ve Yılmaz, 2015; Cebeci ve Şenol Çelik, 2008; Fredericks ve Yau, 2013; Yılmaz Şahin ve ark., 2015).

Hasta ve yakınlarına verilecek taburculuk eğitiminin planlanmasında, uygulanmasında ve ekip içi koordinasyonun sağlanmasında hemşire anahtar rol oynamaktadır (Watts ve ark., 2006). Hemşireler kaliteli ve istendik bir taburculuk eğitimi için, tüm hastaların bilgi gereksinimlerinin birbirinden farklı olabileceğini göz önünde bulundurmalıdır. Bu nedenle hemşireler öncelikle eğitim verecekleri hastaların gereksinimlerini belirlemeli ve hastanın gereksinimlerine öncelik veren bir eğitim içeriği hazırlamalıdır (Çetinkaya ve Aşiret 2017; Tan ve ark., 2013). Birey merkezli bir yaklaşımla verilen taburculuk eğitimi, bireyin ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılıp değerlendirilmesini sağladığı ve bireye özgü olarak planlandığı için daha etkili olacaktır (Rushton ve ark., 2017). Aynı zamanda birey merkezli olarak verilen taburculuk eğitimi hastanın kendine olan güvenini arttırmaya, endişe ve depresyonunu azaltmaya da yardımcı olacaktır (Rushton ve ark., 2017). Veronovici ve ark. (2014) tarafından yazılan derlemede bireyselleştirilmiş ve yüz yüze hasta eğitimi ile birlikte broşür ve videolar kullanılarak verilen taburculuk eğitiminin fiziksel komplikasyon, anksiyete, depresyon ve hastaneye geri dönüş oranlarında azalmayı sağlayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Akbari ve Şenol Çelik (2015) tarafından yapılan çalışmada taburculuk eğitimi ve danışmanlığın hastaların yaşadığı sorunları azaltmada olumlu etkisinin olduğu saptanmıştır.

Öğrenci hemşireler klinik uygulamaları süresince teorik bilgiyi sahaya entegre etmektedirler. Öğrencilerden hasta bakımını planlarken, aynı zamanda hasta eğitimini de planlamaları beklenmektedir. Üst düzey bir eğitim çıktısı olan hasta eğitiminin planlanması sürecinin özellikle klinik uygulama sırasında öğrencilere aktarılması ve tartışılması çok önemlidir. Bu süreçte öğrencilerin hemşirelik sürecini kullanarak hastaların eğitiminde hastaların öğrenme gereksinimlerini belirleyebilmeleri beklenmektedir (Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (HUÇEP, 2014). Literatürde öğrenci hemşirelerin hastaların öğrenme gereksinimlerini belirleyebilme durumlarını içeren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmamız hemşirelik öğrencilerinin hazırladıkları taburculuk eğitiminin hastaların ihtiyaç duyduğu konuları karşılama durumlarını değerlendirmek amacı ile gerçekleştirildi.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin hazırladıkları taburculuk eğitiminin hastaların öğrenme gereksinimlerini karşılama durumunu değerlendirmek amacı ile tanımlayıcı araştırma olarak gerçekleştirildi.

Örneklem

Araştırmanın evrenini 30.03.2019-15.05.2019 tarihleri arasında hemşirelik bölümü ikinci sınıf öğrencilerinin klinik uygulama yaptıkları cerrahi kliniklerde (genel cerrahi, göğüs cerrahi, kardiyovasküler cerrahi, beyin cerrahi, plastik cerrahi, ortopedi ve travmatoloji, kalp-akciğer transplantasyon, kulak burun boğaz yataklı servisleri) bakım verdikleri, taburculuğu planlanmış ve öğrencilerin taburculuk eğitimi hazırlamış oldukları hastalar ve öğrenciler oluşturdu. Araştırma çalışmaya katılmayı kabul etmiş yazılı izin/sözlü onamları alınmış 52 hasta ve bu hastalara bakım veren 52 öğrenci ile gerçekleştirildi.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Verilerin toplanmasında “Hasta Öğrenme Gereksinimleri Veri Toplama Formu ve Taburculuk Eğitimi İçeriği Değerlendirme Formu” kullanılmıştır.

Hasta Öğrenme Gereksinimleri Veri Toplama Formu: Araştırmacılar tarafından literatürden yararlanarak oluşturulan veri toplama formu iki bölümden ve 10 kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır (Çatal ve Dicle 2008; Karadağ, 2016; Yalçın ve ark., 2015). Birinci bölüm hastaların sosyo-demografik özelliklerini, taburculuğa ilişkin eğitim alma durumunu ve eğitim almak istedikleri konuları içeren sorulardan oluşmuştur. İkinci bölümde hastalara taburculuk eğitimi almak istedikleri konular, hastalara başlıklar şeklinde verilmiştir ve Belirtilen başlıklar dışında eğitim almak istedikleri konuları diğer seçeneği ile kendilerinin ifade etmesi istenmiştir.

Taburculuk Eğitimi İçeriği Değerlendirme Formu: Araştırmacılar tarafından literatürden yararlanarak oluşturulan değerlendirme formu, öğrencilerin bakım planlarında yer alan taburculuk eğitimi konularını değerlendirmek için oluşturulmuş olup, eğitim konu başlıklarından temel alınmıştır. (Çatal ve Dicle, 2008; Karadağ, 2016).

Hastalara “hasta öğrenme gereksinimleri veri toplama formu” taburcu olacakları gün araştırmacılar tarafından uygulandı. Bu formun uygulanması bir hasta için yaklaşık olarak 10 dakika sürdü. Öğrencilerin hastalar için hazırlamış oldukları taburculuk eğitim içerikleri araştırmacılar tarafından hastaya eğitim verilmeden önce incelendi ve eğitim içeriğinde yer alan konular “taburculuk eğitimi içeriğini değerlendirme formu”na araştırmacılar tarafından kaydedildi. Bir eğitim içeriğinin incelenmesi yaklaşık olarak 25 dakika sürdü. Veri toplama formlarının uygulaması bittikten sonra eğitim içeriklerinde düzenleme yapıp öğrenci ve klinik uygulamadan sorumlu öğretim üyesi tarafından hastalara taburculuk eğitimi verildi.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen bilgiler araştırmacılar tarafından Statistical Package For Social Sciences (SPSS) 20 Windows istatistik paket programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılarak analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde kullanıldı.

Etik

Araştırmanın etik açıdan uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi (AYBÜ) Etik Kurulu’ndan 15.03.2019-63 tarih ve karar nolu etik kurul izni alındı. Etik kurul izni alındıktan sonra çalışmanın uygulanacağı kurumdan izin ve araştırmaya katılan hasta ile öğrencilerden sözlü izin ve yazılı onam alındı. Çalışma süresince Helsinki Bildirgesi Prensipleri’ne uyuldu.

BULGULAR

Taburculuk planı yapılan hastalara ait sosyo-demografik özellikler Tablo 1’de yer almaktadır. Hastaların çoğunluğunun 41-65 yaş aralığında (%42.3), erkek (%75.2), evli (%75.0), emekli (%42.3) ve ilkokul mezunu (%50.0) olduğu saptandı. Hastaların %28.9’unun (n=15) ek hastalığı olduğu tespit edildi. Hastaların tamamına evde bakım verecek bir kişinin olduğu ve bu bakım verecek kişilerin neredeyse tamamının aile fertlerinden biri olduğu saptandı. Taburculuğu planlanan hastalardan sadece %17.3’üne (n=9) sağlık profesyonelleri tarafından taburculuk eğitimi verildiği, eğitim sürecinde doktorların hemşirelere göre daha fazla rol aldığı belirlendi. Eğitimin; dikkat edilecekler (%33.3), egzersiz (%22.2), ilaçlar (%22.2), banyo (%2.22), yara bakımı (%22.22) ve hastalık (%11.11) hakkında verildiği tespit edildi.

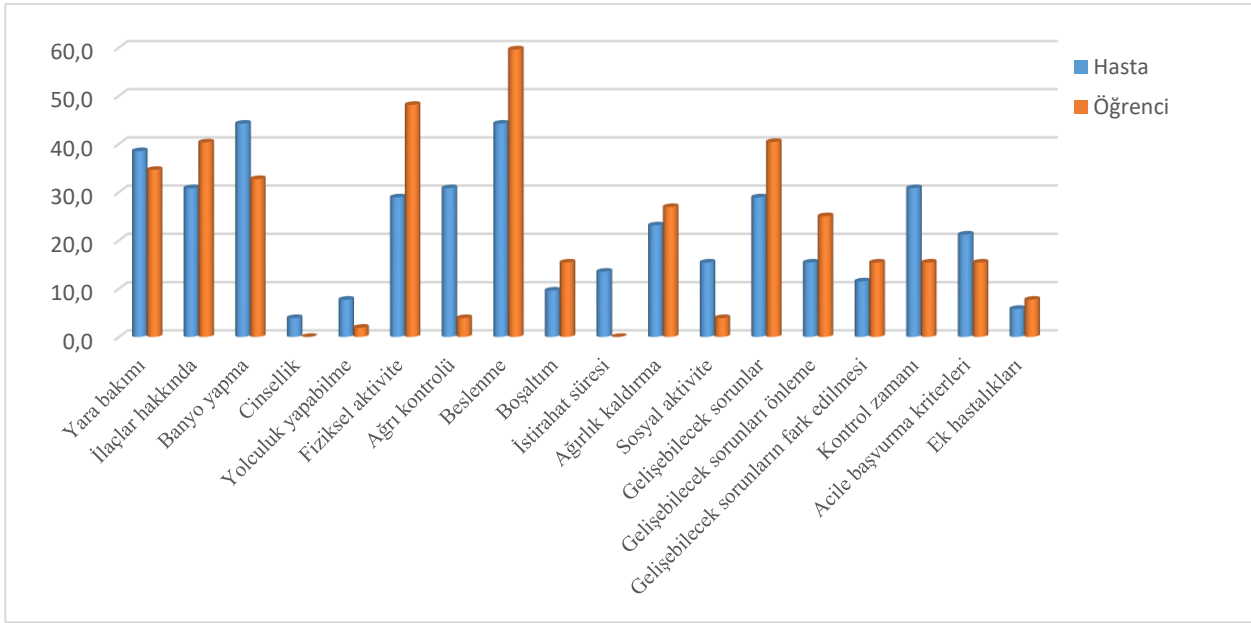
Tablo 1. Taburcu Olacak Hastaya Ait Sosyo-Demografik Özellikler (n = 52)

SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		n	%
Yaş	19-40 yaş	12	23.1
	41-65 yaş	22	42.3
	65 yaş üstü	18	34.6
Cinsiyet	Kadın	15	28.8
	Erkek	37	71.2
Medeni durum	Evli	39	75.0
	Bekar	13	25.0
Eğitim durumu	Okur-yazar değil	4	7.7
	İlkokul	26	50.0
	Lise	17	32.7
	Lisans ve üstü	5	9.6
Çalışma durumu	Çalışıyor	11	21.2
	Çalışmıyor	19	36.5
	Emekli	22	42.3
Yattığı servis	Göğüs cerrahisi	4	7.7
	Kardiyovasküler cerrahi	5	9.6
	Genel cerrahi	16	30.7
	Kalp-akciğer transplantasyon	3	5.8
	Plastik cerrahi	10	19.2
	Ortopedi ve travmatoloji	7	13.5
	Beyin cerrahi	4	7.7
	Kulak burun boğaz	3	5.8
	Aile üyesi	49	94.2
	Akraba	3	5.8
Taburculuk eğitimi alma durumu	Evet	9	17.3
	Hayır	43	82.7
Taburculuk eğitimini veren kişi*	Doktor	6	66.7
	Hemşire	2	22.2
Eğitim konusu**	Dikkat Edilecekler	3	33.3
	Egzersiz	2	22.2
	İlaçlar	2	22.2
	Banyo	2	22.2
	Yara Bakımı	2	22.2
	Hastalık	1	11.1
Ek hastalık varlığı	Evet	15	28.9
	Hayır	37	71.1

* Çalışmamızda yer alan 52 hastadan sadece 9’u taburculuk eğitimi almıştır. Bu 9 kişiden bir hasta taburculuk eğitimini kimden aldığını belirtmemiştir.

** Çalışmamızda yer alan 52 hastadan sadece 9’u taburculuk eğitimi almıştır. Bu 9 kişiden iki hasta taburculuk eğitim konusunu belirtmemiştir. Eğitim aldığını belirten hastalar birden fazla seçenek belirtmiştir. Yüzdeler n: 9 olarak hesaplanmıştır.

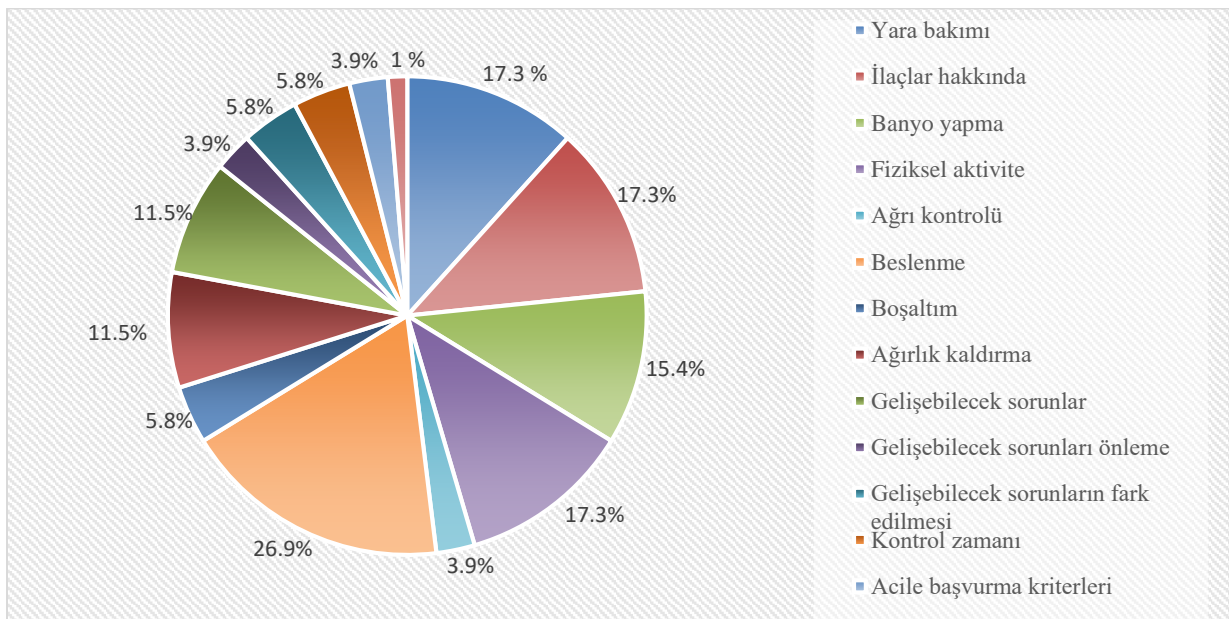
Hastaların taburculukta eğitim almak istedikleri konular ve öğrencilerin taburculuk için hastalara yönelik hazırladıkları eğitim konuları Şekil 1’de yer almaktadır. Hastaların daha çok eğitim ihtiyacı duyduğu konular sırasıyla banyo yapma (%44.2), beslenme (%44.2), yara bakımı (%38.5) iken, öğrencilerin belirlediği eğitim konuları beslenme (%59.6), fiziksel aktivite (%48.1), ilaçlar ve gelişebilecek sorunlar (%40.4) olarak belirlendi. Hastaların %15.4’ü sosyal aktivite, %30.8’i ağrı kontrolü hakkında eğitim almak isterken öğrencilerin %3.9’unun sosyal aktivite, %3.9’unun ağrı kontrolü konusunu ele aldığı saptandı. Aynı zamanda istirahat süresi ve cinsellik konularının öğrenciler tarafından ele alınmadığı saptandı.

Şekil 1. Hastaların ve Öğrencilerin Taburculuk Eğitimi Başlıkları

* Hastalar ve öğrenciler tarafından birden fazla eğitim konusu belirtilmiştir.

Hastaların ve öğrencilerin veri toplama formuna göre ortak olarak belirlediği eğitim konuları da Şekil 2’de yer almaktadır. Her iki tarafın ortak gereksinimler doğrultusunda belirlediği taburculuk konularında beslenme (%26.9), yara bakımı, ilaçlar ve fiziksel aktivitenin (%17.3) ağırlıklı olarak tespit edildiği bulundu.

Şekil 2. Hastaların ve Öğrencilerin Ortak Olarak Belirlediği Taburculuk Eğitim Konuları

*Hastalar ve öğrenciler tarafından birden fazla eğitim konusu belirtilmiştir.

TARTIŞMA

Hastaların, taburcu olduktan sonraki dönemde bakım ihtiyacı devam etmektedir (Hadjistavropoulos ve ark., 2009). Hastalara, taburcu olduktan sonra karşılaşılabilecekleri sorunları önlemeye yönelik evde bakımla ilgili bilgi ve beceriyi kazandıracak taburculuk eğitiminin verilmesi gerekmektedir (Dal ve ark., 2012). Tan ve ark.'nın (2013) çalışmasında hastaların %69.4'ünün, Faydalı ve Bayraktar'ın (2011) çalışmasında ise hastaların %49.3'ünün taburculuk sonrasına ilişkin bir eğitim almadığı saptanmıştır. Tok Özen ve Çelik (2009) tarafından yapılan çalışmada da, hastaların çoğunluğuna (%76.7) taburculuğa yönelik bir eğitim verilmediği, eğitim verilen hastalara ise, bilgilendirmenin doktor tarafından yapıldığı saptanmıştır. Çalışmamızda; taburculuğu planlanan 52 hastanın sadece %17.3'üne taburculuk eğitimi verildiği, eğitim alan hastaların %22.2'sine hemşireler tarafından taburculuk eğitiminin verildiği görüldü (Tablo 1). Hasta eğitimi hemşirenin görev yetki ve sorumluluklarında yer almasına rağmen literatürle uyumlu olan bulgularımız sonucunda, hemşirelerin hastalarına taburculuk eğitimi vermediklerini söyleyebiliriz. Ancak hemşire yetersizliği, bilgi eksikliği, aşırı iş yükü, zaman yetersizliği, sağlık profesyonelleri arasında işbirliği yetersizliği, hastane odalarının uygun olmaması, eğitim kitapçıklarının bulunmaması, değerlendirmelerde hasta eğitiminin dikkate alınmaması hemşirelerin hasta eğitimi üzerindeki rollerini sürdürmesinde engel oluşturabilmektedir (Vahedian Azimi ve ark., 2012; Ghorbani ve ark., 2014).

Gürlek ve Yavuz'un (2013) çalışmasında, hemşirelerin vermiş oldukları eğitimlerin %92.1'inin dren, pansuman ve yara bakımı, %95.2'sinin ameliyat sonrası beslenme, %95.2'sinin ameliyat sonrasında olan ağrıyla baş etme yöntemleri ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Taburculuk eğitime yönelik yapılan iki çalışmada beslenme, sıvı alımı, uyku ve dinlenme; aynı konuda başka bir çalışmada evde bakım hizmetleri, ibadet ve cinselliğin hemşirelerin en az eğitim verdikleri konular olduğu saptanmıştır (Faydalı ve Bayraktar, 2011; Aygül ve Ulupınar, 2012). Çalışmamızda öğrenciler tarafından hastaların taburculuk eğitimi içeriklerinde daha çok beslenme (%59.6), fiziksel aktivite (%48.1), ilaçlar ve gelişebilecek sorunlar (%40.4) ele alınırken, istirahat süresi ve cinsellik konularının ele alınmadığı tespit edilmiştir (Şekil 1). Hemşirelik eğitimi kapsamında öğrencilerin hasta eğitim gereksinimlerini belirleyebilme ve hasta eğitimini planlayabilme, uygulayabilme becerilerini kazanması beklenmektedir (HUÇEP, 2014). Çalışma bulguları taburculuk eğitim planlamalarının genellikle; beslenme, ilaçlar, fiziksel aktivite ve gelişebilecek problemler konuları olduğunu göstermektedir. Bu durum bize öğrencilerin taburculuk eğitim planlamalarını geliştirmeye yönelik ders içeriklerinin, öğretim yöntem ve tekniklerinin yetersiz kalmış olabileceğini düşündürmektedir.

Hastalara verilen taburculuk eğitiminin etkin olabilmesi için, eğitim içeriğinin hastanın ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir (Williams, 2008). Bu nedenle hastalara taburculuk eğitimi planlanırken, hastaların ihtiyaç duydukları bilgi gereksiniminin belirlenmesi gerekmektedir (Friesen Storms ve ark., 2015; Tan ve ark., 2013). Literatürde hastaların öğrenme gereksinimlerine bakıldığında; sağlıklı yaşam, beslenme, yara bakımı, ilaçlar, komplikasyonlar, ameliyat sonrası ağrı kontrolü, banyo, günlük yaşam aktiviteleri, ilaçların yan etkileri ve konstipasyon konularının olduğu görülmektedir (Çetikaya Aşiret, 2017; Suhonen ve Leino Kilpi, 2006; Vermişli ve ark., 2012; Alkubati ve ark., 2013; Sert ve ark., 2019). Bizim çalışmamızda ise, literatürle uyumlu olarak hastaların daha çok banyo yapma (%44.2), beslenme (%44.2), yara bakımı (%38.5) hakkında eğitim ihtiyacı duyduğu saptandı (Şekil 1). Literatürde ve çalışmamızda da görüldüğü gibi hastalar, günlük yaşam aktiviteleri, öz bakım gereksinimleri, hastalık, iyileşme süreci, karşılaşılabilecek sorunlar, tedavi ve yara bakımı gibi birçok konuda eğitim ihtiyacı duymaktadır. Bu nedenle taburculuk eğitim konularının öncelik sıralamasını belirleyebilmek için hastaların hangi konularda eğitim ihtiyacı duyduğu öğrenilmelidir.

Hemşireler başarılı ve etkin bir sağlık eğitimi vermek amacıyla her hasta için eğitimde hangi konulara öncelik vereceğinin bilgisinde olmalıdır (Smith ve Liles, 2007). Hemşireler açısından öncelikli olmayan konular hastalar tarafından ilk sıralarda ve endişe kaynağı olabilmektedir (Williams, 2008). Mosleh ve ark.'nın (2017) çalışmasında yara bakımı konusunun hem hemşireler hem de hastalar için öncelikli olarak görüldüğü, fiziksel aktivite konusunda hemşirelerin hastalara göre daha endişeli olduğu, ilaçlar konusunda ise hastaların hemşirelere göre daha endişeli olduğu belirlenmiştir. Buna benzer yapılan başka bir çalışmada ise; hastaların %75.5'inin ağrı kontrolü, %72.4'ünün günlük yaşam aktiviteleri, %75.5'inin ameliyat sonrası banyo, %70.4'ü ilaçlar, %52'si cinsellik ve

%56.1'i yolculuk süresi hakkında eğitim istediğini bildirmişlerdir. Buna karşın hastaların %18.4'üne ağrı kontrolü, %11.2'sine günlük yaşam aktiviteleri, %11.2'sine ameliyat sonrası banyo, %12.2'sine ilaçlar, %7.1'ine cinsellik ve %7.1'ine yolculuk süresi hakkında eğitim verildiği görülmüştür (Vermişli ve ark., 2012). Çalışmamızda öğrenci hemşirelerin belirledikleri taburculuk eğitimi konuları beslenme (%59.6), fiziksel aktivite (%48.1), ilaçlar (%40.4) ve gelişebilecek sorunlar (%40.4) olarak belirlenmiştir. Hastaların taburculuk sırasında eğitim almak istedikleri konular ise banyo yapma (%44.2), beslenme (%44.2) ve yara bakımı (%38.5) olarak belirlenmiştir. Hastaların taburculuk eğitiminde ihtiyaçlarına yönelik eğitim içeriği hazırlama durumunda beslenme (%26.9), yara bakımı (%17.3), ilaçlar (%17.3) ve fiziksel aktivite (%17.3) konuları hastanın istediği ve öğrenci hemşirenin ihtiyaç olarak saptadığı ortak taburculuk eğitimi konularıdır. Çalışmamızda, cinsellik, yolculuk yapabilmek, istirahat süresi ve sosyal aktivite konularının hastanın ihtiyacına yönelik hazırlanan eğitim içeriğinde öğrenci hemşireler tarafından taburculuk eğitiminde ihtiyaç olarak tespit edilemediği saptanmıştır (Şekil 2). Literatür ile benzer şekilde hastaların ihtiyaç duydukları eğitim ile öğrenci hemşirelerin öncelikli olarak vermiş oldukları eğitim konuları arasında farklılık olduğu görülmektedir. Bu durum eğitim planlarken hasta önceliklerinin belirlenmesinin gerekli olduğunu göstermektedir.

İnfertil çiftlerin psikososyal anlamda diğer çiftlerden daha fazla sorun yaşadıkları bilinmektedir. Salgının toplumun psikososyal sağlığını etkilediği de bilinen bir gerçektir. Bu nedenle infertil çiftler üzerinde oluşturduğu etkilerin hassasiyeti üzerinde araştırmalar yapıp değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bununla beraber ülkemizde bu konuya yönelik daha fazla çalışmaya özellikle de deneysel çalışmalara ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir.

Yabancı çalışmalarda konuya ilişkin daha fazla çalışma yapılmış olup, çalışma sonuçlarının bizim çalışmamıza benzer şekilde olduğu görülmektedir. İnfertilite tedavisinin yarattığı psikolojik sorunlara, COVID-19 salgınının eklenmesiyle hastalarda daha yüksek psikolojik stres düzeyleri görüldüğü desteklenmektedir.

Çalışmanın bir sonucu da; aşı konusunda tereddütü olan kadınların olduğu ve aşılarını yaptırmadıkları ve aşısını tamamlamayan katılımcıların covid 19 pandemisine ilişkin kaygılarının daha çok ifade edildiğidir. Bu nedenle aşının üreme sağlığı üzerindeki etkilerine ilişkin daha fazla araştırma, bilimsel yayın yapılması ve bu sonuçların daha fazla halka ulaştırılması gerekliliği olduğu düşünülmektedir.

Çalışma sonuçlarının; infertilite tedavisi gören kadın hastaların pandemi sürecinden nasıl etkilendiklerini belirleme, tespit edilen sorunlara özgü çözümler geliştirme, hastanın bu özel duruma uygun empati kazanma ve hastaya özgü hemşirelik bakım yaklaşımları geliştirilmesine katkı sağlaması açısından önemli olduğu söylenebilir.

Covid-19 salgınının başta sağlık sektörü olmak üzere tüm sektörler üzerinde etkileri olmuştur. Bu etkilerle ilgili çalışmalar yapılmakla beraber infertilite alanında yapılan çalışmalar artırılmalıdır. İnfertilite alanındaki araştırmaların Covid-19 salgınının farklı etkilerinin farklı örneklem grupları çerçeveleriyle de yapılması önerilebilir. Araştırma ilgili çalışma evreni ile sınırlandırılmış olup araştırmadan elde edilen sonuçlar yalnızca çalışma evreni için geçerli sayılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğrenci hemşirelerin hastaların ihtiyaçları doğrultusunda taburculuk eğitim içeriği hazırlamada yetersiz oldukları görüldü. Sadece hastalık ve hastalıkların beraberinde getirdikleri sorunlara odaklandıkları, hastaların sosyal sorunlarını ele almadıkları belirlendi. Cinselliğin kültürel yapımızda rahat bir şekilde konuşulmaması öğrencilerin de bu konuyu konuşamadıklarını ve oluşabilecek sorunları ele almadıklarını düşündürmektedir (Aksoy Derya ve ark., 2017). Öğrenci hemşireler ile hastaların ihtiyacı olan eğitim konularını ele alma durumu karşılaştırıldığında konuların uyumlu olmadığı görüldü.

Öğrenciler klinik uygulamalarda teorik derslerde öğrendikleri pratik bilgileri uygulamaya aktarmaktadır. Klinik uygulama sırasında öğrencilerden teknik becerilerin yanında birey merkezli bakım verebilmesi, kişiye özgü taburculuk eğitimi planlaması ve uygulaması beklenmektedir. Öğrenciler taburculuk eğitimi planlarken bireysel, çevresel, sosyo-ekonomik ve psikolojik yönden hastayı değerlendirerek taburculuk eğitimini planlamalıdır.

Taburculuk eğitim planı hazırlanırken, hastanın eğitim durumu, yaşadığı çevre, hastalık öyküsü, gelişebilecek sorunlar, hastanın öğrenme gereksinimleri, bilgi eksikliği, cinsiyeti gibi birçok yönde değerlendirilmesi gerektiği ve taburculuk eğitiminin kişiye göre özel olması teorik derslerde vurgulanmalıdır. Ancak hemşirelik eğitimi içeriğinde, taburculuk eğitimi konusu hastaya özel değil, hastalığa göre şekillendirilip standart bir çerçevede verilebilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin birey merkezli eğitim vermekte zorlanabileceği mekte ve yetersiz kalabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin bütüncül bakış açısıyla ve bireye özgü taburculuk eğitimi becerisini kazanmaları için, eğitim sürecinde ihtiyaç analizi yapma becerisini geliştirecek farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması, derslerde hasta eğitim sürecinin aşamalarının ele alınması ve öğrencilerin taburculuk planlamasında hemşirelik sürecini kullanımını belirleyecek araştırmaların yapılması önerilmektedir.

SINIRLILIKLAR

Araştırmanın cerrahi hastalıkları hemşireliği dersi klinik uygulama günlerinde (iki gün) yapılması nedeniyle öğrenciler tarafından takip edilen hastalar arasında taburculuğu planlanmamış hastaların olması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır.

Finansal Destek

Finansal destek yoktur.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkıları

Tasarım: G.Y., D.A., Veri toplama veya veri girişi yapma: D.A., E.T., Analiz ve yorum: E.A., D.A., Literatür tarama: E.A., D.A., A.E., Yazma: G.Y., D.A., E.T., A.E.

KAYNAKLAR

- Acar, E. Z., & Fındık, Ü. Y. (2021). Ameliyat sonrası hastaların evde yaşadıkları sorunlar ve ameliyat sonrası hastaların evde yaşadıkları sorunların hastalık algısına etkisi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 37(3), 197-206. <https://doi.org/10.53490/egehemsire943140>
- Akbari, M., & Celik, S. S. (2015). The effects of discharge training and counseling on post-discharge problems in patients undergoing coronary artery bypass graft surgery. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 20(4), 442-449. <https://doi.org/10.4103/1735-9066.161007>
- Aksoy Derya, Y., Timur Taşhan, S., Uçar, T., Karaaslan, T. & Akbaş Tunç, Ö. (2017). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların cinsel tabulara etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-8. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/371787>
- Alkubati, S. A., Al Zaru, I. M., Khater, W., & Ammouri, A. A. (2013). Perceived learning needs of Yemeni patients after coronary artery bypass graft surgery. *J Clin Nurs*, 22(7-8), 930-938. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2012.04177.x>
- Aygül, S., & Ulupınar, S. (2012). Hemşirenin hasta eğitimindeki rolüne yönelik hastaların görüşleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-9. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29533>
- Başaran Dursun, H. B., & Yılmaz, E. (2015). Batın cerrahisi yapılan hastaların öğrenim gereksinimleri. Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2(3), 65-70. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/207793>
- Cebeci, F., Şenol Çelik, S. Ş. (2008). Discharge training and counselling increase self-care ability and reduce postdischarge problems in CABG patients. *J Clin Nurs*, 2008, 17(3), 412-420. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2007.01952.x>
- Çatal, E., & Dicle, A. (2008). Hasta öğrenim gereksinimleri ölçeğinin Türkiye’de geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *DEUHYO ED*, 1(1), 19-32. <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/hasta-ogrenim-gereksinimi-olcegi-toad.pdf>
- Çetinkaya, F., & Aşiret, G. D. (2017). Dahili ve cerrahi kliniklerindeki hastaların öğrenim gereksinimlerinin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(2), 93-99. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/752970>
- Dal, Ü., Bulut, H., & Demir, S. G. (2012). Cerrahi girişim sonrası hastaların evde yaşadıkları sorunlar. *Bakırköy Tıp Dergisi*, 8(1), 34-40. <https://doi.org/10.5350/BTDMJB201208106>
- Diñçer, A., & Kurşun, Ş. (2019). Yaşlı bireylerin cerrahi girişim sonrası evde yaşadıkları sorunların belirlenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(3), 518-523. <https://doi.org/10.31067/0.2019.184>
- Faydalı, S., & Bayraktar, N. (2011). Yanıklı hastaların ve yakınlarının taburculuk sonrası bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 13(1), 47-60. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/984407>

- Fredericks, S., & Yau, T. (2013). Educational intervention reduces complications and rehospitalizations after heart surgery. *West J Nurs Res*, 35(10), 1251-1265. <https://doi.org/10.1177/0193945913490081>
- Friesen Storms, J. H., Moser, A., Loo, S., Beurskens, A. J., & Bours, G.J. (2015). Systematic implementation of evidence-based practice in a clinical nursing setting: A participatory action research project. *J Clin Nurs*, 24(1-2), 57-68. <https://doi.org/10.1111/jocn.12697>
- Ghorbani, R., Soleimani, M., Zeinali, M. R., & Davaji, M.. (2014). Iranian nurses and nursing students' attitudes on barriers and facilitators to patient education: A survey study. *Nurse Educ Pract*, 14(5), 551-556. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2014.06.003>
- Gürlek, Ö., & Yavuz, M. (2013). Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin ameliyat öncesi hasta eğitimi uygulama durumları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16(1), 8-15. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29629>
- Hadjistavropoulos, H. D., Garratt, S., Janzen, J. A., Bourgault-Fagnou, M.D., & Spice, K. (2009). Development and evaluation of a continuity of care checklist for improving orthopaedic patient discharge from hospital. *Journal of Orthopaedic Nursing*, 13(4), 183-193. <https://doi.org/10.1016/j.joon.2009.05.006>
- Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (HUÇEP) 2014. <http://hemed.org.tr/dosyalar/pdf/hucep-2014.pdf> Erişim tarihi: 3 Şubat 2021
- Karadağ, A. (2011). *Hasta kabul, nakli ve taburculuk süreci*. İçinde: A. Karadağ, T. Atabek Aştı (Ed.), Klinik uygulama becerileri ve yöntemleri (1. Baskı, pp. 1-21). Nobel Kitabevi.
- Kaya, H. (2009). Sağlık hizmetlerinde hasta eğitimi ve hemşirenin sorumlulukları. *Türkiye Klinikleri J Nurs*, 1(1), 19-23. <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/tr-saglik-hizmetlerinde-hasta-egitimi-ve-hemsirenin-sorumluluklari-53421.html>
- Mosleh, S. M., Eshah, N. F., & Almalik, M.M. (2017). Perceived learning needs according to patients who have undergone major coronary interventions and their nurses. *J Clin Nurs*, 26(3-4), 418-426. <https://doi.org/10.1111/jocn.13417>
- Rushton, M., Howarth, M., Grant, M. J., & Astin, F. (2017) Person-centred discharge education following coronary artery bypass graft: A critical review. *J Clin Nurs*, 26(23-24), 5206-5215. <https://doi.org/10.1111/jocn.14071>
- Sert, H., Doğan, S.G., Çetinkaya, S., Pelin, M., & Seven, A. (2019). Enfeksiyon servisinde yatan hastaların sağlık durumları ve bakım verenlerin bilgi gereksinimleri: Pilot çalışma. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 23(2), 57-63. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/797564>
- Smith, J., & Liles, C. (2007). Information needs before hospital discharge of myocardial infarction patients: A comparative, descriptive study. *Journal of Clinical Nursing*, 16(4), 662-671. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2006.01689.x>
- Suhonen, R., & Leino Kilpi, H. (2006). Adult surgical patients and the information provided to them by nurses: A literature review. *Patient Educ Couns*, 61(1), 5-15. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2005.02.012>
- Şenyuva, E., & Taşocak, G. (2007). Hemşirelerin hasta eğitimi etkinlikleri ve hasta eğitimi süreci. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 15(59), 100-106. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/95237>
- Tan, M., Özdelikara, A., & Polat, H. (2013) Hasta öğrenim gereksinimlerinin belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 21(1), 1-8. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/95047>
- Tok Özen, A.T., & Çelik, S. Ş. (2009). Koroner anjiyoplasti ve intra koroner stent uygulanan hastaların taburculuk sonrası yaşadıkları sorunlar. *Türkiye Klinikleri J Nurs*, 1(2), 47-55. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/29521>
- Vahedian Azimi, A., Alhani, F., & Hedayat, K. (2012). Barriers and facilitators of patient's education: Nurses' perspectives. *Iranian Journal of Medical Education*, 11(6), 620-634. <https://www.sid.ir/en/Journal/ViewPaper.aspx?ID=274841>
- Vermişli, S., Çukurova, İ., Baydur, H., & Yılmaz, E. (2012). Kulak burun boğaz ve baş boyun cerrahisi kliniğinde cerrahi tedavi için yatan hastaların ameliyat öncesi hasta öğrenim gereksinimi ve kaygı arasındaki ilişki. *Kulak Burun Bogaz Ihtis Derg*, 26(2), 79-91. <https://doi.org/10.5606/kbbihtisas.2016.42385>
- Veronovici, N.R., Lasiuk, G.C., Rempel, G.R., & Norris, C.M. (2014). Discharge education to promote self-management following cardiovascular surgery: An integrative review. *Eur J Cardiovasc Nurs*, 13(1), 22-31. <https://doi.org/10.1177/1474515113504863>
- Watts, R., Pierson, J., & Gardner, H. (2006). Critical care nurses' beliefs about the discharge planning process: A questionnaire survey. *Int J Nurs Stud*, 43(3), 269-279. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2005.04.005>
- Williams, B. (2008). Supporting self-care of patients following general abdominal surgery. *J Clin Nurs*, 17(5), 584-92. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2006.01857.x>
- Yalçın, S., Arpa, Y., Cengiz, A., & Doğan, S. (2015). Hemşirelerin hastaların taburculuk eğitim gereksinimlerine yönelik görüşleri ile hastaların eğitim gereksinimlerine yönelik görüşlerinin karşılaştırılması. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12(3), 204-209. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2015.204>
- Yılmaz Şahin, S., İyigün, E., & Açikel, C. (2015). Kolorektal kanser cerrahisi uygulanan hastaların bilgi gereksinimlerinin belirlenmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 14(5), 401-405. <https://www.bibliomed.org/mnsfulltext/1/1-1406189204.pdf?1648498900>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Discharge training is very important in preventing the problems experienced by patients. It aims to provide the necessary knowledge and skills for patient care for surgery. Nurses play a key role in discharge training. While planning patient care in their clinical practice, student nurses are also expected to plan patient education. It is necessary to convey and discuss the planning process of patient education, which is a high-level educational output, especially during clinical practices. In this process, students are expected to determine the learning needs of patients by using the nursing process. So, this study aims to evaluate the knowledge of nursing students about discharge education to meet the learning needs of the patients.

Method: This descriptive study was carried out from March 2019 to May 2019. The participants were the second-year nursing students in the surgical services of a hospital where they applied clinical practices. They were expected to prepare for discharge training. The “Patient Learning Needs Data Collection Form” and “Discharge Training Content Assessment Form” created by researchers were used to collect the data. The ethics committee permission, institutional permissions, and written/verbal consent of students and patients were obtained before the study. The gathered data were analyzed by the Statistical Package for Social Sciences (SPSS) program (version 20).

Results: Our analysis showed that the mean age of the patients was 42.31%, 75.1% were married, 75% were married, 42.3% were retired, and 50% had primary school graduate. It was determined that 30.7% of the patients were planned to be discharged from the general surgery clinic after the operation. And it was stated that 17.31% (n=9) of them were given discharge training. Also, it was determined that doctors played more roles than nurses in discharge training. Our results showed that the education topics were attention (33.3%), exercise (22.2%), drugs (22.2%), bathing (2.22%), wound care (22.22%) and illness (11.11%). In our study, the subjects that the patients mostly needed training on were bathing (44.2%), nutrition (44.2%), and wound care (38.5%). However, the training topics determined by the students were nutrition (59.6%), physical activity (48.1%), and drugs or possible problems (40.4%). Also, it was determined that the subjects of rest time and sexuality were not addressed by the students. While 15.4% of the patients wanted training on social activity, and 30.8% on pain control, it was determined that 3.9% of the students dealt with social activity and 3.9% on pain control. Both patients and students determined nutrition (26.9%), wound care (17.3%), medications (17.3%) and physical activity (17.3%) as the common main needs of discharge topics.

Discussion: This study aims to evaluate the knowledge of nursing students about discharge education to meet the learning needs of the patients. Our result showed that students did not prepare the discharge training content suitable for the needs of the patients.

Discharge training should be given to patients to gain knowledge and skills about home care to prevent problems they may encounter after discharge (Dal et al., 2012). In our study, it was observed that only 17.3% of the patients whose discharge was planned were given discharge training. In a study by Tan et al. (2013), it was determined that 69.4% of the patients did not receive any education.

While planning discharge training, it is necessary to determine the information needs of the patients (Friesen Storms et al., 2015; Tan et al., 2013). In our study, discharge training topics determined by student nurses were determined as nutrition (59.6%), physical activity (48.1%), drugs (40.4%) and possible problems (40.4%). It was determined that the patients mostly wanted training on bathing (44.2%), nutrition (44.2%), and wound care (38.5%) at discharge. In the study of Mosleh et al. (2017), it was determined that the issue of wound care was seen as a priority for both nurses and patients, nurses were more worried about physical activity than patients, and patients were more worried about drugs than nurses.

Conclusion and Suggestions: Our result confirmed that the students did not prepare the discharge training content suitable for the needs of the patients. The students focused only on the disease and the problems that diseases brought with them. Therefore, it can be concluded that the discharge training given by the student nurses did not meet the learning needs of the patients.

It is recommended to do discharge training specific to the individual. So, nurses should evaluate the patients in many aspects such as education status, environment, disease history, possible problems, learning needs, lack of knowledge, and gender before discharge training. Also, different teaching methods and techniques should be used to improve the ability of students in the education process to improve discharge education skills with a holistic perspective. During theoretic courses, the stages of the patient education process should be discussed and emphasized. Moreover, some research can be done to evaluate the use of the nursing process in discharge planning.